

УДК 911.3

**Пашинський С.Р., студент 1 курсу гр. ГРС-7, ФБСО
Ярмолюк Д.І., ст. викл. кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Державний університет «Житомирська політехніка»**

Перспективи розвитку гастрономічного туризму в Україні

В сучасних умовах одним із видів туризму, що розвивається найбільш динамічно, можна назвати гастрономічний туризм. Цей вид туризму має значні перспективи розвитку, а організація гастрономічних турів сприяє відродженню національних кулінарних традицій. З організаційної точки зору гастрономічний туризм передбачає знайомство з особливостями технологій приготування місцевих харчових продуктів, історією і традиціями їх споживання, а також можливу участь туриста в приготуванні національних страв, відвідання кулінарних фестивалів та конкурсів.

Гастрономічний туризм є одним із найбільш перспективних напрямів туристичної галузі в Україні. З огляду на зростаючий інтерес до локальних кухонь та традицій, цей сектор може стати ключовим фактором розвитку регіонального туризму.

Гастрономічний туризм, який виник наприкінці 1990-х років, став невід'ємною частиною туристичних маршрутів у багатьох країнах світу. Він орієнтований на знайомство з місцевою культурою через її страви та кулінарні традиції. У світі цей тип туризму активно розвивається в таких країнах, як Італія, Франція, Іспанія, Мексика та Японія. Ці країни відомі своїми багатими кулінарними традиціями та є лідерами у залученні туристів завдяки унікальним гастрономічним маршрутам [1].

Гастрономічний туризм в Україні та у світі має кілька ключових переваг. По-перше, він є основною метою подорожей, оскільки задовольняє не лише фізіологічні, а й моральні потреби, пропонуючи нові смакові враження та відображає культуру і традиції регіонів. Цей вид туризму підтримує розвиток місцевих виробництв, сприяючи покращенню туристичної інфраструктури та якості обслуговування. Гастрономічний туризм не підлягає сезонним змінам, що робить його стабільним у будь-яку пору року, а також популяризує кухні регіонів через новітні технології та соціальні мережі. Унікальні гастрономічні традиції різних регіонів, створюють умови для розвитку гастрономічного туризму, надаючи йому особливий бренд. Під час гастрономічних турів турист має гарну нагоду: 1) відвідати ресторани та інші заклади національної кухні; 2) взяти участь у гастрономічних фестивалях; 3) ознайомитися з історією та рецептурою національної кухні відповідно до сезонів; 4) спробувати себе у приготуванні національних страв.

Різноманітність української кухні, що відображає культурне багатство та історичні особливості різних областей, є сильним потенціалом для залучення іноземних туристів. В гастрономічному туризмі існують різні напрямки, що сформувалися для задоволення побажань туриста. Існують класифікації гастрономічних та кулінарних турів за кількома ключовими критеріями, такими як специфіка місцевості, мета поїздки або бажання спробувати певний напій чи страви. Всі ці особливості повинні враховуватися при складанні гастрономічного туру, щоб він найкращим чином відповідав очікуванням цільової аудиторії.

Однак, для повноцінної реалізації цього потенціалу необхідно подолати ряд викликів. По-перше, недостатня кількість об'єктів туристичної інфраструктури не забезпечує належного обслуговування туристів. Погане автомобільне сполучення та стан доріг ускладнюють подорожі, а нерозвинутий громадський транспорт і застаріла залізнична мережа створюють додаткові труднощі для відвідувачів. Відсутність авіасполучення в деяких регіонах, зокрема Закарпатті, також негативно впливає на залучення туристів. Крім того, низький рівень обслуговування та технологічна відсталість, включаючи брак електронних інформаційних довідників, знижують привабливість гастрономічного туризму. Нерозвинутий туристичний бренд України та економічна криза ускладнюють фінансування та підтримку туристичних ініціатив. Нестабільна політична ситуація, зокрема війна на сході країни, додає невпевненості та відштовхує потенційних туристів, що в цілому негативно позначається на розвитку гастрономічного туризму [2, 3]. Адже воєнні дії на Сході країни та анексія Автономної Республіки Криму вплинули на погіршення туристичного іміджу України.

Україна має всі необхідні передумови для розвитку гастрономічного туризму. Українська кухня з її регіональними особливостями є привабливою як для внутрішніх, так і для міжнародних туристів. Зокрема, такі страви як борщ, вареники, галушки та різноманітні м'ясні делікатеси можуть стати основою для формування унікальних гастрономічних турів. Окрім традиційних українських страв, все більшої популярності набувають крафтові продукти – сири, вина, пиво та мед. Гастрономічні фестивалі, що відбуваються в різних регіонах України, також сприяють популяризації національної кухні.

Одним з основних викликів розвитку гастрономічного туризму в Україні є відсутність чіткої стратегії просування цього сегмента на міжнародному ринку. Інфраструктура потребує подальшого розвитку, зокрема необхідно створювати нові туристичні маршрути та популяризувати вже існуючі через сучасні канали комунікації, такі як соціальні мережі та спеціалізовані туристичні платформи [4].

Секція 6. Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: виклики та майбутні можливості

До того ж, на формування існуючого недосконалого становища вплинула складна соціально-економічна ситуація, в якій перебуває Україна. А саме неврегульований механізм, що стимулює розвиток туристичного бізнесу, відсутність чіткої стратегії на державному та регіональному рівнях. Крім того, наявна нормативно-правова база туристичної галузі є недосконалою та неефективною, і навіть суперечливою у деяких випадках. В цій сфері на сьогоднішній день не існує окремого законодавства, тому це впливає й на гастрономічний туризм.

Ще однією проблемою є сучасний стан туристичної інфраструктури, що не може задовольнити навіть потреби внутрішнього туриста. Це проявляється в низькому рівні надання послуг. Іншим стримуючим фактором, є дефіцит кваліфікованого персоналу. Даний вид туризму має потребу в спеціалістах у сфері туризму та готельно-ресторанної справи, сільського господарства та харчової промисловості.

Розвиток гастротуризму також залежить й від існуючої рекламної політики. В регіонах України просування унікального продукту проводиться безсистемно та без урахування потреб потенційних туристів. Зростаючий інтерес до автентичних смакових вражень серед туристів відкриває нові можливості для промоції місцевих продуктів та гастрономічних брендів. Інвестиції в туристичну інфраструктуру, такі як покращення транспортних шляхів та модернізація закладів харчування, можуть суттєво підвищити якість обслуговування та залучити більше відвідувачів.

Організація гастрономічних фестивалів та заходів, які акцентують на культурних особливостях регіонів, також може сприяти популяризації української кухні на міжнародному рівні.

Крім того, розвиток новітніх технологій у сфері туристичних послуг, таких як електронні платформи для бронювання та маркетингу, дозволить забезпечити комфортне обслуговування туристів. Впровадження якісних стандартів обслуговування та сертифікаційних програм для закладів харчування підвищить конкурентоспроможність українських гастрономічних пропозицій. З огляду на стабілізацію політичної ситуації та покращення економічних умов, гастрономічний туризм може стати важливою складовою економічного зростання в Україні, відкриваючи нові можливості для місцевих виробників та підприємців [5]. Ще одним аспектом, який може стимулювати розвиток гастрономічного туризму, є співпраця між підприємцями та державою: просування локальних продуктів на міжнародних виставках, участь у світових рейтингах та нагородах може підвищити інтерес до української кухні за кордоном [6].

Гастрономічний туризм у країнах Європи знаходиться на високому рівні розвитку. Туристам пропонуються різноманітні маршрути, які включають відвідування закладів харчування, знайомство з національною кухнею, участь у приготуванні страв, фестивалів, святах та іншому. Україна має значний потенціал щодо розвитку названого різновиду туризму, який на сьогодні використано далеко не повною мірою. Основним завданням у розробці гастрономічного туру є поєднання кулінарії та культурно-пізнавальної програми в одному турі. Перевагою гастрономічного туризму в порівнянні з іншими підвидами пізнавального туризму є те, що тільки гастрономічний туризм задіює крім зору і слуху також інші органи відчуття людини, зокрема смаку та запаху.

Нині гастрономія стала невід'ємним елементом ознайомлення з культурою та стилем життя відвіданої території. Вона являє собою можливість активізувати та диверсифікувати туризм, сприяє місцевому економічному розвитку, включаючи в себе різні сектори економіки (виробництво, заклади харчування, продовольчі ринки та ін.).

Отже, Україна має значний потенціал для розвитку гастрономічного туризму, проте для його реалізації необхідно вирішити проблеми інфраструктури, стратегії просування та міжнародної співпраці. Гастрономічний туризм має стати вагомим чинником економічного зростання регіонів, зберігаючи культурну спадщину країни та сприяючи розвитку малого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Підгірна В., Ємчук Т. Перспективи розвитку ринку туристичних послуг України в умовах трансформаційних змін. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». Одеса: Видавничий дім «Гельветика». №49, 2020. С. 46 - 51.
2. Гапоненко Г. І., Євтушенко О. В., Шамара І. М., Василенко В. Ю. Цифровізація як нова парадигма управління розвитком туризму України в післявоєнний період. Бізнес Інформ. 2022. № 10. С. 114–125. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-114-125>
3. У 2022 році сума туристичного збору в Україні скоротилася на 24%. ДАРТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-sumaturistichnogo-zboru-v-ukrayini-skorotilasya-na-24>
4. Басюк Д.І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні: Наукові праці НУХТ. 2012. 128–132 с.
5. Жданова О., Кравченко Н. Гастрономічний туризм в європейських країнах. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. Львів, 2018. 248-252 с.
6. Омельницька В.О. Сучасний стан ринку послуг гастрономічного туризму України: економічні студії., 2018. 121-126 с.